

Til beslutningsforslag nr. B 92. Betænkning afgivet af Forsvarsudvalget den 29. januar 1998

Betænkning

over

Forslag til folketingsbeslutning om Danmarks ratifikation af de i Bruxelles den 16. december 1997 undertegnede protokoller om Polens, Den Tjekkiske Republiks og Ungarns tiltrædelse af den Nordatlantiske Traktat.

Udvalget har behandlet beslutningsforslaget i to møder og har herunder stillet et spørgsmål til udenrigsministeren, som denne har besvaret skriftligt. Spørgsmålet og udenrigsministerens svar herpå er optrykt som bilag til betænkningen.

Herefter indstiller et *flertal* (Socialdemokratiets, Venstres, Det Konservatives Folkepartis, Det Radikale Venstres, Fremskridtspartiets og Centrum-Demokraternes medlemmer af udvalget) beslutningsforslaget til *vedtagelse uændret*.

Flertallet peger på, at Europa nu efter at have levet i skyggen af to verdenskrige er ved at træde ind i en ny æra, hele sårene og skabe et udelst Europa.

NATO-udvidelsen handler om at samle og øge sikkerheden i hele Europa. Udvidelsen af NATO med Polen, Tjekkiet og Ungarn er første skridt i en proces, som vil føre til yderligere udvidelse af Alliancen med flere lande, herunder Estland, Letland og Litauen. Udvidelsen er samtidig en del af en større proces, som på en række områder vil øge stabiliteten i Europa.

Det er vigtigt, at Rusland inddrages fuldt ud i denne større proces. De skridt, som hidtil er taget i den retning, hilses derfor velkommen. Indgåelsen af et særligt NATO/Rusland-charter, etableringen af det Permanente NATO/Rusland Råd og det intensiverede praktiske samarbejde er værdifulde bidrag til styrkelse af gensidig tillid

og dialog, herunder om de vigtige nedrustningsbestræbelser.

Flertallet er ikke i tvivl om, at udvidelsen af NATO vil bidrage til fremme af demokrati og politisk stabilitet i Central- og Østeuropa. Flertallet lægger i denne forbindelse især vægt på styrkelse af nationale og fælles demokratiske institutioner, national demokratisk kontrol med de væbnede styrker samt respekt for menneskeretligheder og individet.

Flertallet hilser regeringens hurtige udspil om ratifikation af NATO's udvidelse med Polen, Tjekkiet og Ungarn velkommen.

Et *mindretal* (Socialistisk Folkeparti og Enhedslistens medlemmer af udvalget) indstiller beslutningsforslaget til *forkastelse*.

Efter mindretallets opfattelse bør NATO ikke udvides, men tværtimod gradvis arbejde på sin egen opløsning. Mindretallet er bange for, at den vestlige verden og NATO gennem udvidelsen af NATO med tre tidligere Warszawapagtlande samt hensigtserklæringer om, at blandt andet Estland, Letland og Litauen også skal være medlemmer, er ved at forspilde en historisk mulighed for at etablere en alternativ sikkerhedspolitisk løsning baseret på konfliktforebyggende initiativer.

Det er klart, at en sådan militær udvidelse af NATO må vække modstand i Rusland, som opfatter dette som en vestlig militær inddæmning

af landet. Det store flertal af den russiske Duma er imod udvidelsen. Denne opfattelse går helt på tværs af de partipolitiske skillelinjer. NATO-udvidelsen har også forårsaget, at den russiske ledelse har vedtaget strategisk at satse på Ruslands atomvåben, da disse er det eneste afskrækkelsesmiddel, som Rusland har tilbage over for NATO/Vesten. Det øvrige russiske forsvar er i en elendig forfatning, som det vil tage årtier for Rusland at genetablere på et rimeligt professionelt niveau.

Det er en absurd situation, at NATO i en situation, hvor Warszawapagten er opløst, det sovjetiske regime er opløst, og hvor kommunistpartierne ikke længere er ved magten, ikke vil medvirke til en omfattende nedrustningsstrategi både med hensyn til konventionelle styrker og til atomvåben. Denne historiske mulighed er hastigt ved at blive forpasset.

I stedet fastholder NATO atomvåbenstrategien, som også omfatter de tre nye medlemslande. NATO har ganske vist afgivet en politisk erklæring om, at der ikke vil blive udstationeret atomvåben eller atomvåbenbevæbnede tropper i de tre nye medlemslande. Men samtidig understreger NATO, at de tre nye lande helt og fuldt må leve op til deres medlemsansvar og -forpligtelser. De tre nye lande skal nu i gang med en omfattende omstrukturering og oprustning af deres militær for at tilpasse sig NATO's udrustningsstandarder og kommandostruktur.

I en situation, hvor der ikke er nogen fjende tilbage, skal de tre nye medlemslande bruge milliarder af kroner over de kommende 10 år på at opruste deres forsvar i stedet for at bruge pengene på en stærkt tiltrængt reformering af deres sociale og økonomiske systemer.

Det viser det perspektivløse i NATO-udvidelsen og den megen tale om, at det vil medvirke til at øge stabiliteten og fremme demokratiet i de nye medlemslande og resten af Central- og Østeuropa. Samtidig vil udvidelsen med Polen, Ungarn og Tjekkiet bevirke en ny opdeling af Østeuropa og ikke medvirke til en heling af det delte Europa.

At Danmark og NATO satser på den militære udvidelse af NATO har tilsyneladende også den konsekvens, at den vestlige verden, Danmark inklusiv, lægger spørgsmålet om dannelsen af atomvåbenfri zoner til side. Det bliver unægtelig også svært at lave atomvåbenfri zoner i takt med, at man udvider NATO, som strategisk bygger på atomvåbenforsvaret.

Samtidig fastholder flertallet i det danske Folketing perspektivet om, at Estland, Letland og Litauen skal optages i NATO i anden omgang. Det er efter mindretallets opfattelse en helt uansvarlig politik, som ikke vil hjælpe hverken balterne eller fremme nedrustning og konfliktløsninger i de baltiske lande og Østersøområdet. Samtidig med de tre baltiske landes ensidige satsning på NATO-medlemskab som deres sikkerhedspolitiske garanti over for Rusland gøres der ikke nok ved den tikkende bombe, som undertrykkelsen af de etniske russiske mindretal udgør i især Estland og Letland. Mindretallet fastholder, at den bedste sikkerhedsgaranti, som de baltiske lande kan få, vil være en aftale mellem landene selv og Rusland, som garanteres af Vesten. En aftale som både sikrer de baltiske landes grænser og indeholder en politisk løsning for de baltiske landes etniske mindretal.

Ingrid Rasmussen (S) nfm. Poul Andersen (S) Peter Christensen (S)

Poul Qvist Jørgensen (S) Anna-Marie Hansen (S) Villy Søvnald (SF) Jørgen Estrup (RV)

Søren Søndergaard (EL) Arne Melchior (CD) Svend Aage Jensby (V)

Knud Enggaard (V) fmd. Peder Sønderby (V) Anders Mølgaard (V) Jens Jørgensen (KF)

Kaj Ikast (KF) Bendt Bendtsen (KF) Annette Just (FP)

Dansk Folkeparti havde ikke medlemmer i udvalget.

Bilag

Spørgsmål nr. 1:

Ministeren bedes oplyse, hvad det vil koste Danmark, at NATO udvides med Polen, Tjekkiet og Ungarn, og hvad udvidelsen vil koste de tre nye lande?

Svar:

På NATO-topmødet den 8. juli 1997 i Madrid anmodede NATO-landenes stats- og regeringschefer NATO-rådet om en analyse af de ressourcemæssige implikationer af NATO's udvidelse med Polen, Tjekkiet og Ungarn.

Denne analyse, der udgør et første skøn over udvidelsesomkostninger, som vil blive afholdt over NATO's fællesfinansierede budgetter, forelagdes for NATO's udenrigsministre og forsvarsministre i forbindelse med NATO-ministtermøderne i december 1997.

Ifølge denne analyse vil de fællesfinansierede udvidelsesrelaterede udgifter andrage ca. USD 1,5 mia. over 10 år. Den største del af dette beløb (ca. USD 1,3 mia.) vil gå til fællesfinansierede investeringer i de tre nye medlemslande under det såkaldte "NATO Security Investment Programme" (NSIP). Den resterende del af de fællesfinansierede udgifter (ca. USD 0,2 mia.) vedrører NATO's militære budget (primært forøgede driftsomkostninger som følge af NSIP-investeringerne i de tre lande) samt NATO's civile budget. Skønnet over udgifter relateret til det civile budget, som dog kun dækker årene 1998 og 1999, andrager i alt USD 2,4 mio, fordelt på USD 0,8 mio. i 1998 og USD 1,6 mio. i 1999.

Danmarks andel af udgifterne på USD 1,5 mia. vil følge en fordelingsnøgle, som varierer alt efter, hvilken del af de fællesfinansierede budgetter der er tale om. Danmarks andel af NSIP svinger p.t. mellem 3,33% og 3,94% (afhængig af, hvorvidt Spanien og Frankrig deltager i projekterne). Danmarks andel af NATO's øvrige fællesfinansierede budgetter er lidt mindre.

En dansk andel på 3,94% (den p.t. højeste danske finansieringsandel i NSIP) af de i alt skønsmæssigt ca. USD 1,5 mia. samlede fællesfinansierede udgifter forbundet med den forestående NATO-udvidelse svarer til ca. USD 60 mio. over 10 år. Til sammenligning kan oplyses,

at det årlige danske forsvarsbudget er på ca. Dkr. 16 mia. (svarende til ca. USD 2,3 mia.).

Det er sandsynligt, at en del af de fællesfinansierede udgifter forbundet med en forestående NATO-udvidelse vil blive afholdt ved omfordelinger på det nuværende NATO-budget. De samlede merudgifter over 10 år vil derfor formentlig blive mindre end USD 1,5 mia.

Analysen vedr. fællesfinansierede udvidelsesrelaterede udgifter tager ikke højde for udgifter forbundet med udbygning af NATO's hovedkvarter i Bruxelles eller opførelse af et nyt hovedkvarter. Der arbejdes p.t. med flere forskellige modeller for et fremtidigt hovedkvarter. Det skal bemærkes, at behovet for et større hovedkvarter ikke alene skyldes udvidelsen, men må vurderes på baggrund af Alliancens tilpassningsproces som helhed, herunder det forstærkede PFP-samarbejde, EAPC samt det nyetablerede NATO/Rusland-råd.

I tillæg til den ovenfor refererede analyse har NATO også udarbejdet en analyse af udvidelsens konsekvenser for de nuværende NATO-landes styrkeplaner og forsvarsbehov. Dette knytter sig til spørgsmålet om de nuværende allieredes omstilling til mere mobile styrker, bl.a. for også at kunne løse NATO's nye opgaver.

Analysen konkluderer, at de forstærkninger, der potentielt er behov for som supplement til de nye medlemslandes styrker, ligger inden for rammerne af de styrkemål, der allerede er identificeret for de nuværende NATO-lande for at kunne løse forstærkningsopgaver i øvrigt.

Der forventes altså ikke at være ekstraomkostninger forbundet med udvidelsen på dette område.

Hvad angår udvidelsesomkostningerne for de tre nye medlemslande, kan det oplyses, at der under optagelsesforhandlingerne opnåedes enighed om, at Polens, Tjekkiet og Ungarns andel af NATO's fællesfinansierede budgetter á 19 vil udgøre hhv. 2,48%, 0,90% og 0,65%.

Derudover har NATO ikke beregnet, hvad NATO-udvidelsen vil koste de tre nye medlemslande. Alle tre lande har tilkendegivet, at de vil afsætte de fornødne midler.

Herudover oplyser Forsvarsministeriet følgende:

Der arbejdes mellem Polen, Tyskland og Danmark på at etablere et fælles hærkorps, Multinational Corps Northeast (MNC(NE)) i forbindelse med Polens indtræden i NATO. Korpset planlægges tilmeldt NATO, men vil ikke være en del af Alliancens kommandostruktur.

Styrkebidragene til korpset, der for Danmarks vedkommende bl.a. planlægges at omfatte Danske Division, vil være nationale enheder baseret i de respektive lande. Hovedkvarteret for korpset planlægges etableret med polsk, tysk og dansk personel i Szczecin i Polen og forventes i alt at skulle omfatte omkring 450 personer, inklusive

den administrative støttestruktur, der hovedsageligt forudses bemandet af polakker. Af de ca. 150 stabstillinger forventes den danske andel at være knap 45. Der sigtes mod inden længe at iværksætte renovering af de bygninger, som er udset til at skulle huse hovedkvarteret, så de kan være klar til brug i foråret 1999. Aktstykke herom vil blive forlagt Folketingets Finansudvalg. I forbindelse med oprettelsen af MNC(NE) nedlægges det fælles tysk-danske korps i Rendsburg, hvis hovedkvarter finansieres af Tyskland og Danmark.